



ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně Evy Šonkové a soudců Tomáše Kocourka a Sylvy Šiškeové v právní věci žalobkyně: **E. D.**, zastoupena Mgr. Anetou Morgese, advokátkou se sídlem Dolení 41, Jilemnice, proti žalovanému: **Ministerstvo spravedlnosti**, se sídlem Vyšehradská 12, Praha 2, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 30. 4. 2019, č. j. MSP-84/2019-ODSK-OTC/6, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 20. 6. 2023, č. j. 3 A 92/2019-47,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se z a m í t á .**
- II. Žalobkyně **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalovanému **s e n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.
- IV. Ustanovené zástupkyni žalobkyně Mgr. Anetě Morgese, advokátce, **s e p ř i z n á v á** odměna ve výši 6 800 Kč, která bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do jednoho měsíce od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalobkyně požádala o poskytnutí peněžité pomoci, neboť se cítí být obětí trestné činnosti. V roce 2014 ji muž, který u ní bydlel, údajně vykradl, následkem čehož jí vznikly vážné zdravotní potíže. K jeho odsouzení nedošlo, naopak žalobkyně byla odsouzena za křivé obvinění, což vnímá jako nespravedlivé.

[2] Ministerstvo spravedlnosti („ministerstvo“) v záhlaví označeným rozhodnutím zastavilo řízení ve věci žádosti žalobkyně o poskytnutí peněžité pomoci podle zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů, a o změně některých zákonů (zákon o obětech trestných činů). Městský soud v Praze („krajský soud“) následně rozsudkem označeným v záhlaví zamítl žalobu proti napadenému rozhodnutí. Plně se ztotožnil s argumentací ministerstva, že žalobkyně není obětí podle zákona o obětech trestných činů, její žádost byla zjevně právně nepřipustná, navíc prekluzivní lhůta k uplatnění nároku již zjevně uplynula.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[3] Proti rozsudku krajského soudu podala žalobkyně („stěžovatelka“) kasační stížnost z důvodu nesprávného posouzení právní otázky soudem [§ 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (s. ř. s.)].

[4] Stěžovatelka nesouhlasí se závěrem krajského soudu, že žádost byla zjevně nepřipustná. Označuje za podvodnou celou předchozí trestní kauzu, v níž byla odsouzena za křivé obvinění, a považuje se za skutečnou oběť trestné činnosti. Stěžovatelka věc nemá za dostatečně vyšetřenou a popisuje nesrovnalosti a nespravedlivý postup orgánů činných v trestním řízení, jehož výsledkem bylo její odsouzení. Kvůli těmto pochybením nelze závěr o zjevné nepřipustnosti učinit.

[5] Dále stěžovatelka rozporuje závěr, že ji nelze považovat za oběť trestného činu. Tvrdí, že trestný čin doložila už v předchozím řízení, a detailně popisuje majetkovou i nemajetkovou újmu, která jí byla v jeho důsledku způsobena. Celou situaci tak vnímá jako porušení práva na spravedlivý proces a soudní ochranu, akcentované jejím tělesným postižením a sociálním postavením.

[6] V kasační stížnosti stěžovatelka napadá i názor, že subjektivní lhůta k uplatnění jejího nároku na pomoc obětem trestných činů již uplynula. Začátek běhu lhůty klade do některého z pozdějších časových okamžiků, které jednotlivě popisuje a odůvodňuje. V rámci alternativní argumentace považuje svou procesní obranu v trestním řízení alespoň za důvod stavění lhůty.

[7] Žalovaný zdůraznil, že základním předpokladem pro přiznání peněžité pomoci podle § 26 zákona o obětech trestných činů je samotné spáchání trestného činu. Z žádosti však nevyplynulo, že by na stěžovatelce byl spáchán trestný čin, za který by byl pachatel pravomocně odsouzen, natož aby šlo o takový trestný čin, kterým by jí bylo ublíženo na zdraví.

[8] Podle žalovaného žádost byla zcela zjevně podána po uplynutí dvouleté subjektivní lhůty, což dovozuje z počtu let mezi jejím odsouzením a podáním žádosti.

[9] Námitky v žalobě a v doplnění kasační stížnosti zástupkyně stěžovatelky považuje žalovaný za právně irelevantní. Stěžovatelka nesplňuje zákonné podmínky pro definici

pokračování

oprávněného žadatele, tudíž není obětí ve smyslu zákona o obětech trestných činů. Pouhá domněnka osoby, že se stala obětí trestného činu, a v důsledku této domněnky se u ní zhoršil zdravotní stav, nenaplnuje zákonné podmínky pro poskytnutí peněžité pomoci podle zákona o obětech trestných činů.

[10] K prekluzi lhůty k podání žádosti a práva na poskytnutí peněžité pomoci žalovaný uvádí, že lhůta definovaná v § 30 odst. 2 zákona o obětech trestných činů je lhůtou zákonnou, s jejímž uplynutím spojuje zákon zánik práva na peněžitou pomoc. Tento ani jiný právní předpis neupravuje stavění této lhůty, případně prominutí jejího zmeškání či nedodržení.

[11] V závěru žalovaný shrnuje, že ve vztahu k tvrzenému činu, tedy vykradení domu stěžovatelky, poškození movitých či nemovitých věcí a ve vztahu ke zhoršení zdravotního stavu stěžovatelky nebylo vedeno žádné trestní řízení, ve kterém by byl domnělý pachatel či pachatelé za trestné činy spáchané vůči stěžovateli pravomocně odsouzeni. Opakovaný návrh stěžovatelky na obnovu trestního řízení byl dle tvrzení stěžovatelky zamítnut.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[12] Kasační stížnost je přípustná a lze ji projednat.

[13] Kasační stížnost není důvodná.

[14] Stěžejní námitku stěžovatelky představuje nesouhlas s posouzením její žádosti jako zjevně právně nepřipustné podle § 45 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád („s. ř.“), což vedlo k zastavení řízení podle § 66 odst. 1 písm. b) téhož zákona. S tímto postupem žalovaného se krajský soud ztotožnil. Další kasační námitka napadá závěr krajského soudu, že stěžovatelka není obětí podle zákona o obětech trestných činů.

[15] Podle § 2 odst. 2 zákona o obětech trestných činů je pro kvalifikaci osoby jakožto oběti trestného činu podmínkou *sine qua non* skutečnost, že poškozená osoba utrpěla ublížení na zdraví, majetkovou či nemajetkovou újmu nebo se na její úkor pachatel obohatil v důsledku **trestného činu**. Musí proto existovat odsuzující rozsudek nebo trestní příkaz ohledně činu, v jehož důsledku byla nebo měla být posuzovaná osoba poškozena. Odchylku představují pouze situace v § 26 odst. 2 téhož zákona, poskytnutí peněžité pomoci je však v těchto případech možné jen tehdy, pokud nejsou na základě výsledku šetření orgánů činných v trestním řízení důvodné pochybnosti o tom, že se stal trestný čin, v důsledku kterého byla oběti způsobena smrt, škoda na zdraví nebo nemajetková újma (GŘIVNA, Tomáš. § 26 [Předpoklady poskytnutí peněžité pomoci]. In: GŘIVNA, Tomáš, ŠÁMAL, Pavel, VÁLKOVÁ, Helena a kol. Oběti trestných činů. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 158–160, marg. č. 15.) Pokud je v trestní věci vydán rozsudek, v němž soud předmětné jednání jako trestný čin neshledal a tento závěr byl dále potvrzen i po podání opravných prostředků, nemůže být osoba považována za oběť trestného činu. Jinými slovy, není-li trestného činu, pak není ani oběti trestného činu. Podle čl. 39 Listiny základních práv a svobod jen zákon stanoví, které jednání je trestným činem, a podle čl. 40

odst. 1 jen soud rozhoduje o vině a trestu za trestné činy. Jedině soud má pravomoc rozhodnout, zda je posuzovaný čin trestný.

[16] Nejvyšší správní soud se proto ztotožňuje s názorem žalovaného i krajského soudu, že žadatelka cítící se být obětí činu, který nebyl pravomocným rozhodnutím soudu posouzen jako trestný, nesplňuje základní podmínku, aby mohla být považována za oběť trestného činu podle § 2 odst. 2 zákona o obětech trestných činů. Námitka stěžovatelky týkající se nesprávné kvalifikace žalovaným, který ji nepovažuje za oběť podle § 2 odst. 2 zákona o obětech trestných činů, proto není důvodná. Skutečnost, že stěžovatelka není obětí trestného činu, byla zjevná už ze samotné žádosti, neboť ta nepoukazovala na žádné soudní rozhodnutí, z něhož by to plynulo, ale odkazovala toliko na jiný trestní rozsudek, jímž však byla sama odsouzena. Žalovaný už nemusel zjišťovat další skutečnosti nebo provádět ve věci dokazování.

[17] Jak správně krajský soud poukázal, z konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu vyplývá, že za zjevně právně nepřipustnou podle § 66 odst. 1 písm. b) s. ř. „je možno považovat pouze takovou žádost, u níž je již na první pohled zřejmé, že jí nelze vyhovět. To především znamená, že tato nepřipustnost musí být patrna již ze samotné žádosti, nikoliv teprve z výsledků dalšího dokazování či zjišťování“ (rozsudek NSS ze dne 7. 5. 2008, č. j. 2 As 74/2007-55).

[18] Mezi takové žádosti, u kterých je právní nepřipustnost zřejmá na první pohled, lze zařadit i žádost o peněžitou pomoc oběti trestného činu, pokud zde není trestný čin ve výše uvedeném smyslu. Stěžovatelka k žádosti připojila spisovou značku rozsudku Okresního soudu v Trutnově 17 T 75/2014, kterým byla sama odsouzena za přečin krivého obvinění. V tomto a ani v žádném jiném řízení nebyl shledán vinným stěžovatelkou tvrzený pachatel jednání, v jehož důsledku se stěžovatelka cítí poškozena. Jelikož z žádosti samotné vyplynulo, že zde není relevantní trestný čin, neměl žalovaný důvod se žádostí dále věcně zabývat. Proto ani stěžovatelkou tvrzené pochybení orgánů činných v trestním řízení v její věci nepředstavuje důvod, pro který by žádost nebyla zjevně právně nepřipustná. Krajský soud nepochybil, když postup žalovaného vyhodnotil jako správný, a jeho závěru není co vytknout. Námitka stěžovatelky ohledně chybného posouzení její žádosti jako zjevně právně nepřipustné tudíž není důvodná.

[19] Pokud není splněna základní podmínka, která by umožnila, aby byla žadatelka posouzena jako oběť trestného činu, jsou již jakékoli úvahy týkající se lhůt pro uplatnění nároku na peněžitou pomoc podle § 30 odst. 2 zákona o obětech trestných činů a jeho prekluzi nadbytečné. Jestliže nebylo spáchání trestného činu shledáno trestním soudem, nemůže začít běžet lhůta, jejíž počátek zákon zasazuje do okamžiku, kdy se oběť dozvěděla o újmě způsobené trestným činem (subjektivní lhůta) či do okamžiku spáchání trestného činu (objektivní lhůta). Krajský soud však argumentoval pozdním podáním žádosti jen podpůrně. Aproboval tak závěr žalovaného, podle kterého by stěžovatelčina žádost o peněžitou pomoc neměla naději na úspěch ani po věcném posouzení. Námitka stěžovatelky rozporující určení počátku běhu subjektivní prekluzivní lhůty podle § 30 odst. 2 zákona o obětech trestných činů proto nemůže být úspěšná.

pokračování

[20] Krajský soud nemá, navzdory názoru stěžovatelky, povinnost „*věc řádně vyšetřit*“. V řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu je krajský soud oprávněn posoudit toliko, zda žalobkyně byla zkrácena na svých právech úkonem správního orgánu v předcházejícím řízení, v tomto případě rozhodnutím žalovaného o zastavení řízení. Rozsah přezkumu je tak v souladu s § 65 odst. 1 s. ř. s. omezen jen na rozhodnutí o zastavení řízení žalovaným. Pokud žalovaný řízení o žádosti zastavil, krajský soud z pohledu žalobních bodů posuzuje, zda pro to existoval zákonný důvod, o který se opřel, aniž by se braly v potaz jakékoliv okolnosti trestního řízení. V této věci tedy bylo podstatné toliko to, zda se žalobními body podařilo vyvrátit zákonnost závěru žalovaného, že ze žádosti samotné bylo zjevné, že jí nemůže být vyhověno, a zcela postrádá smysl o ní vést jakékoli řízení.

[21] Nejvyšší správní soud na závěr považuje za důležité dodat, že toto řízení nemůže už ze své povahy vést k odčinění nespravedlnosti, kterou stěžovatelka zřejmě vlivem postupu orgánů činných v trestním řízení v souvislosti s jejím případem silně pociťuje. Správní soudy nemohou takové nedostatky odhalovat, posuzovat ani napravovat, jelikož to není jejich úlohou.

IV. Závěr a náklady řízení

[22] Na základě výše uvedeného dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji podle § 110 odst. 1, věty poslední s. ř. s. zamítl.

[23] O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 1 za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatelka nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, neboť ve věci neměla úspěch. Žalovanému žádné náklady nad rámec jeho úřední činnosti nevznikly, a proto mu soud náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznal.

[24] Stěžovatelce byla usnesením NSS ustanovena zástupkyní advokátka Mgr. Aneta Morgese. V takovém případě platí hotové výdaje zástupce a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 10 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Pro určení výše nákladů spojených s tímto zastoupením se použije podle § 35 odst. 2 s. ř. s. vyhláška č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif). Ustanovená zástupkyně učinila v řízení o kasační stížnosti dva úkony právní služby, a to převzetí a příprava zastoupení včetně porady s klientkou (§ 11 odst. 1 písm. b) advokátního tarifu] a doplnění kasační stížnosti (§ 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu]. Za každý úkon náleží zástupkyni odměna 3 100 Kč (§ 9 odst. 4 písm. d) ve spojení s § 7 bodem 5. advokátního tarifu], zvýšená o 300 Kč paušální náhrady hotových výdajů (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu). Protože zástupkyně není plátkyní DPH, jedná se o částku konečnou. Ustanovené zástupkyni tak náleží odměna ve výši 6 800 Kč splatná ve lhůtě uvedené ve výroku IV.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 23. srpna 2024

Eva Šonková
předsedkyně

s
e
n
á
t
u